

Nordisk BULLETTIN

Årgång 2 • 2024 • från Drakamöllan

I detta nummer av Nordisk Bulletin får du en återblick på vad som avhandlades under de Nordiska dagarna 2024. Några paneldeltagare; Riitta Heinämaa, Espen Stedje och Lene Rachel Andersen får också en möjlighet att presentera viktiga nordiska frågeställningar lite mer på djupet. Tillsammans med våra fem poddar på temat Norden i Fokus hoppas vi att vår Bulletin skall ge många nya insikter och bidra till ett ökat engagemang för frågor som rör Norden.

LÄS OM

- Varför vi är världsmästare var för sig ... sidan 3
- Om utbildning ... sidan 4
- Hur det är att vara ung i Norden ... sidan 5
- Reflektioner från de Nordiska dagarna 2025 ... sidan 6

LYSSNA PÅ

Lars Mogensen
som spelat in fem poddar med

- Johan Strang
- Åsa Wikforss
- Lise Bach Hansen
- Espen Stedje
- Bertel Haarder

Läs mer poddarna på sidan 2

Dags att söka stipendier till Nordiskt Forum 2025
Mer information på www.nordisktforum.com

Ingall Thorsell

Är det nu det händer?

Just nu ställs många tidigare sanningar på sin spets. Vi lever i en ny geopolitisk verklighet. En värld fylld med osäkerhet. Mot den bakgrunden är det extra spännande med alla nya initiativ och visioner om ett starkare Norden.

Världen ser en potential i Norden, en potential som Islands nya president Halla Tomasdottir hoppas vi har modet att leva upp till.

När jag hörde Islands nya president på "P1 Morgon" tidigt på morgonen den 25 oktober trodde jag först inte mina öron. Drömde jag fortfarande? Men så var det inte och på knappa sju minuter formulerade Halla Tomasdottir en ny vision för Norden. I dagens osäkra värld där samarbete är viktigare än någonsin är Nordens viktiga uppgift att visa på lösningar när det gäller hållbarhet, jämställdhet mellan könen men också mellan generationer, att visa att det går att leva i en fredlig värld och kanske till och med att definiera om vad framgång är. Hon tror att Island, som ett litet land har unika förutsättningar att visa vägen genom snabbare och mer genomgripande förändringar. Halla Tomasdottir pekar på att Island visat vägen tidigare genom att vara först i världen att välja en kvinna, Vigis Finnbogadottir, till president i demokratiska val.

Nordiska rådet vill att Helsingfors-avtalet skall förnyas

Också från Nordiska rådets session i Reykjavik den 28 – 31 oktober kommer hoppfulla signaler. Viktigast av allt kanske uppmaningen till de nordiska regeringarna att förnya Helsingfors-avtalet för att säkerställa att det nordiska samarbetet kan utvecklas i takt med tiden. Ett nytt Helsingfors-avtal har varit högst på önskelistan under våra Nordiska dagar både i år och förra året.

Unga vill bevara och utveckla de nordiska språken

Spännande är det också att läsa i rapporter från Nordiska mötet om att det bland de unga finns en stark vilja att bevara och utveckla de nordiska språken. Med fokus på samarbete, teknologisk innovation och kulturellt utbyte kan de nordiska länderna skapa en framtid där alla språk, stora som små, kan få plats att blomstra. För de unga är det viktigt att bevara alla våra nordiska språk, och att utbyte av kultur och språk förstärks mellan länderna men det måste göras på ett roligare sätt. Språkundervisningen behöver lyftas och förändras. Program som Norden i Skolan och Arctic Winter Games som bidrar till att skapa gemenskap och förståelse för vilka vi är i Norden måste ges mer uppmärksamhet.

Föreningslivet en grundbult i den nordiska kulturen

För ett av de viktigaste budskapen under de nordiska dagarna stod Ina och Dag Henrik från Ungdomens Nordiska Råd, vikten av föreningsliv, en unik nordisk företeelse. För bara några år sedan var de flesta i Norden engagerade i ett antal föreningar. Så är det inte längre. Vi måste hitta ett sätt att blåsa liv i denna grundbult i vår kultur. Föreningen Norden i Norge är ett spännande exempel på att det är möjligt. Här växer antalet medlemmar med mer än 20% om året.

Vi vill nå ut till fler än de redan frälsta

För att nå ut till en bredare krets med vad som händer under våra nordiska dagar tar vi i år tekniken till hjälp. Våra fem poddar i regi av Lars Mogensen som speglar Norden sett på nya sätt och vår Nordiska Bulletin hoppas vi ska locka till samtal med Norden i fokus. Det kan vara i en förening, i skolan eller på en arbetsplats med många nordiska kontakter. Vår för inte bjuda in till en nordisk kväll och lyssna tillsammans på en av våra poddar i all enkelhet. Berätta er nordiska historia för varandra och skriv en önskelista med vad ni önskar er av det nordiska samarbetet. Det blir garanterat en spännande diskussion. Ni är välkomna att sända er önskelista till forum@drakamollan.com. Vi lovar att sprida era tankar och idéer på alla sätt vi kan.

Tillsammans kan vi leva upp till de förväntningar som övriga världen har på oss i Norden!

Ingall Thorsell

"Min vision är att vi tillsammans finner nordiska lösningar, som därefter kan bli europeiska"

Det säger Bertel Haarder, tidigare dansk minister och president i Nordiska rådet, i podcasten Norden i Fokus som startades på Drakamöllan i samband med de Nordiska dagarna 2024.

I de första avsnitten hörs dessutom Åsa Wikforss, filosof och medlem av Svenska akademien, Johan Strang som

är professor i Nordenstudier vid Helsingfors universitet, Espen Stejde, generalsekreterare i Föreningen Norden och Lise Bach Hansen, programchef för det Kongelige bibliotek i Köpenhamn.

Programledare och producent är radiojournalisten Lars Mogensen. Podden finns på Spotify och Apple Podcasts.

"Jag tror på nordiskt samarbete som en motvikt till nationalism", säger Åsa Wikforss, filosof och medlem av Svenska Akademien i podcasten Norden i Fokus.

PODDAR från de Nordiska dagarna

Det nordiska temat genomsyrar verksamheten på Drakamöllan och i podden hörs tongivande röster om de stora framtidsfrågorna.

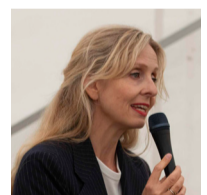
På <https://nordisktforum.com/norden-i-fokus/> hittar du länkar till poddarna

1
Johan Strang

2
Åsa Wikforss

3
Lise Bach Hansen

4
Espen Stejde

5
Bertel Haarder

Margrethedagene på Akershus Festning:

En arena for nordiske samtaler og sikkerhetspolitikk

I høst ble Akershus festning i Oslo samlingspunktet for nordiske visjoner og samarbeid gjennom Margrethedagene – et nytt, årlig initiativ for politiske og kulturelle samtaler om Norden. Arrangementet ble etablert i 2023 og er et samarbeid mellom Foreningen Norden i Norge og Forsvaret. Margrethedagene er oppkalt etter Dronning Margrete I, Kalmarunionens dronning, som forente de nordiske landene i middelalderen og bodde på Akershus slott i sine ungdomsår.

Som en av Nordens mest innflytelsesrike skikkelser, symboliserer Dronning Margrete de lange linjene i nordisk samarbeid og ideen om et nordisk fellesskap. Hun var ikke bare Nordens dronning, men også en politisk strateg og en foregangskvinne som innførte «kvinnfred», et initiativ for å beskytte kvinner i den nordiske unionen. Margrethedagene trekker paralleller til hennes innsats ved å løfte frem aktuelle politiske utfordringer gjennom et fellesnordisk perspektiv, med fokus på samarbeid om sikkerhet, nordisk integrasjon og samfunnsutvikling.

Nordiske allianser: Fortid, Nåtid og Fremtid

Åpningsarrangementet, kalt «Nordiske allianser og integrasjon – før, nå og i fremtiden», satte sikkerhetspolitikk og nordisk samarbeid på dagsordenen. Generalmajor Lars Huse fra Forsvaret holdt en dyptgående, sikkerhetspolitisk analyse av dagens situasjon i Norden, og professor Johan Strang presenterte en kritisk gjennomgang av det mellomstatlige samarbeidet. Historiker Gunnar Wetterberg tok opp ideen om en nordisk forbundsstat, noe han også belyste i sin bok «Forbundsstaten Norden», og argumenterte for hvordan en slik struktur kunne styrke regionen. Programlederne Hilde Sandvik og Esben «Dansken» Selvig avsluttet kvelden med et humoristisk, men innsiktsfullt blikk på hvordan fremtidens Norden kan og bør formes.

En rekke arrangementer gjennom uken

Margrethedagene inneholdt flere arrangementer som utvidet samtalen til også å omfatte kultur og næringsliv. Blant høydepunktene var en utstilling til ære for Oslos 400-årsjubileum og en festkonsert med Forsvarets stabsmusikkorps, som presenterte 400 år med skandinavisk musikk. En høytidelig fellesnordisk festgudstjeneste ble også holdt, med representasjon fra hele Norden for å markere felles kulturelle røtter og verdier.

Foreningen Norden arrangerte også en

Läs vidare på sid 5

SER POTENSIAL: Administrerende direktør i String, Thomas Becker, kunne ønske de nordiske landene hadde en samlet politisk vilje til å presentere seg for resten av verden som en grønn region med grønn teknologi i verdensklasse.

Nordiske land er blant de beste i verden på å utvikle grønn teknologi, men elendige til å samarbeide.

Verdensmestre – hver for seg

Av Margrethe Zacho Haarde

Norden har en uttalt visjon om å være den mest bærekraftige og integrerte regionen i verden innen 2030. Men hvordan blir vi det hvis vi ikke greier å samarbeide?

Skal vi tro administrerende direktør i String, Thomas Becker, går det nemlig godt med nordisk, grønn konkurransevne.

–Norden er lengst fremme i verden når det kommer til å utvikle og implementere grønn teknologi i hjemmemarkedene, som for eksempel fabrikkteknologi som utleder mindre Co2. Problemet er bare at vi er dårlige til å samarbeide og vise frem det vi får til.

«Se til Norden»

Gjennom String, som er en politisk medlemsorganisasjon for lokale og regionale myndigheter i Nord-Europa, jobber Becker med å samkjøre og akselerere den grønne veksten. Han opplever at det er lettere å få øye på konkurransen de nordiske landene imellom enn samarbeidet.

–De nordiske landene har sterke hjemmemarkeder, rett og slett fordi vi tidlig var opptatt av grønne løsninger, industrielt, og tidlig begynte å jobbe med dette.

På dette området berømmer han også myndighetene i nordiske land:

–Offentlige myndigheter kjøper vindkraftverk, iverksetter vannrensing og annen ressurs sparende teknologi. Industri-

miljøpolitisk er vi, ifølge tall fra OECD, sterke og i høysetet. Og dette gir oss en mulighet mot resten av verden, som vi ikke griper.

Becker peker på at hvis vi sto sammen, henvendt mot andre markeder, kunne vi sørge for at flere ble interessert i nordiske løsninger.

–Den potensielle posisjonen Norden har er at andre markeder tenker: Vil man tenke sirkulært og grønt bør man reise til Norden og se på det de gjør der.

– Sånn er det ingen som tenker?

– Nei, for i dag er det enkelte nordiske land mer interessert i å konkurrere mot hverandre.

Krever politisk vilje

Han understreker at det enkelte nordiske land alene ikke er store nok til å være «verdensmester», og at man derfor skal gå sammen som en nordisk hub.

–Sverige er gode på grønn skogsindustri, Norge er gode på teknologi innenfor vannkraft og solenergi, andre markeder er sterke på forskningsbiten og så videre.

Becker sammenlikner den nordiske regionen med Shanghai, som et eksempel. Shanghai som byregion har nærmere 50 millioner innbyggere.

–De ulike virksomhetene samarbeider og komplementerer hverandre. Og sånn bør vi også tenke. Gikk vi sammen, med eller uten å legge ned grensene, ville vi ha en økonomi på størrelse med

Canada sin. Vi ville få plass rundt bordet sammen med G7-landene.

–Hva tenker du skal til for å få til dette?

– Politisk vilje. De nordiske regjeringene må se dette som en mulighet og legge grunnlaget for at vi brander oss sammen. Det handler om at den enkelte regjering blir kapabel til å se utover sitt eget lands grense.

Stordriftsfordeler

Han tror vi mangler tradisjon for å måle politisk suksess utenfor landets grenser.

–Hvorfor skjer ikke dette i dag, tror du?

–De enkelte markedene samarbeider selvfølgelig på tvers av grensene, til en viss grad, men hvis myndighetene ikke støtter opp under samarbeidet blir det vanskeligere fordi næringslivet alltid vil se på signalene fra politikere og myndigheter.

Becker peker på andre fordeler ved det som kalles agglomereringsøkonomier, eller stordriftsfordeler som man kanskje også kan kalle det.

–Vi ser dette brukt i flere asiatiske markeder og det betyr at produksjonskostnader, på grunn av nærhet til leverandører og kunder, samt lettere tilgang på arbeidskraft og spesialiserte tjenester, går ned. Det blir mer attraktivt for bedrifter å etablere seg i området, selv uten å være en del av en større organisasjon, altså klyngeaktivitet som tiltrekker seg økonomiske fordeler og kompetanse. ■

Undervisnings- og kulturdepartementet i Finland har erklært år 2024 som «Temaåret for dannelse». For selv om Finland kommer bedre ut enn andre nordiske land på skolestatistikkene, opplever også Landet lengst nord nedgang i elvenes resultater, forklarer Riitta Heinämaa.

–Å sørge for hele befolkningens kompetanse- og utdanningsnivå er et sentralt mål for Finlands utdanningspolitikk. Hvis man ser på småbarnspedagogikken i Finland har vi i utdanningsloven et sterkt etos om likestilling og likebehandling, aktivt medborgerskap og en bærekraftig livsstil. Kritisk tenkning, leseferdigheter inkludert mediekompetanse er også sterkt forankret i lovgivningen.

Den nye dannelse-oppfatningen

Men læringsresultatene i de grunnleggende ferdighetene er blitt dårligere og finene har vært interessert i å forstå hvorfor.

–Grunnskolen gir varierende resultater og forskjellene vi ser forklares med sosioøkonomiske bakgrunnsfaktorer. Skolen, og hele det finske samfunnet, ser at særlig de som ikke snakker finsk eller svensk som førstespråk klarer seg dårlig. Dette er et enormt problem som vi må finne løsninger på.

Hva mener dere dannelse betyr for sunn utvikling i samfunnet og hva er det egentlig?

–Under Temaåret for dannelse er dette et sentralt tema: Den nye dannelsesoppfatningen må være slik at den støtter det sosiale samholdet. Dannelse, eller «bildning» som det heter på svensk, tilhører oss alle! Dannelse er ikke egenskaper som defineres utenfra, men vilje og evne til å leve sammen. Dialog, evne til empati og medfølelse er kjennetegn på et sivilisert samfunn.

–Noen vil kanskje innvende at det er litt gammeldags å fokusere på «dannelse» når det er så mange andre store, presserende utfordringer i samfunnet?

–Å styrke demokratiet gjennom dannelse er et brennende aktuelt spørsmål.

TROR PÅ DANNELSE: Riitta Heinämaa i Undervisnings- og kulturdepartementet i Finland

Om Riitta Heinämaa

- sakkunnig inom strategiarbete och finansiering inom området kreativa och kulturella näringar
- arbetar för närvarande som kulturråd vid undervisnings- och kulturministeriet i Finland
- stipendiat på Nordiskt Forum för Kultur och Vetenskap 2020

Tidigare arbeidserfarenhet:

- direktör för Finlands institut i Estland
- direktör för Nordens hus i Reykjavík
- chef för Teaterhögskolans undervisningsteater i Helsingfors
- vikarierende direktör vid Finlandsinstitutet i Stockholm
- seniorrådgivare vid Nordiska ministerrådets sekretariat i Köpenhamn

Hvorfor har Finland viet hele 2024 til dannelse av folket?

Riitta Heinämaa i Undervisnings- og kulturdepartementet i Finland forklarer hvorfor dannelse henger sammen med klasseforskjellene, som vokser i hele Norden.

Oppdragelse, utdanning, kunst og kultur, livslang læring og vitenskap skaper de løsningene vi trenger. Ved å styrke disse sektorene styrker vi kompetente, kreative, etisk sterke og aktive individer, fellesskap og samfunn. Det finnes ingen snarveier.

Grunnskolen viktige rolle

I Finland mener de, i følge Riitta Heinämaa, at grunnskolen ikke bare skal produsere sterke grunnleggende ferdigheter, men også flere sosioemosjonelle ferdigheter. Kunst- og ferdighetsfag, samt grunnleggende kunstundervisning, har også en nøkkelrolle i dette.

–Problemløsningskapasitet, kreativitet og styrking av etisk praksis, spesielt i AI-tiden, samt de vanskelige problemene knyttet til økologisk, kulturell, sosial og økonomisk bærekraft, har fått oss til

å igangsette prosjektet Framtidsarbeidet for grunnskolen. I prosjektet deltar forskere, lærere, ungdommer, representanter for næringslivet, representanter for kommunene osv. Målet er å skape en visjon for grunnskolen gjennom en omfattende borgerdebatt. Vi ønsker å skape nye typer kompetanser for et meningsfylt liv og ferdigheter til å bygge en positiv fremtid på individ- og samfunnsnivå.

–Hvilken rolle spiller dannelse i å forbedre det nordiske samarbeidet?

–Den politiske ledelsen, medier og aktører innen vitenskap og kunst, aktører i det sivile samfunn og offentlige institusjoner må forsvare forbindelsen mellom demokrati og dannelse. Nordens nåværende velferd har ikke blitt skapt uten denne forbindelsen.

De sterke folkelige bevegelsene, som bygde-, arbeider- og ungdomsforeninger, den kristne bevegelsen, avholdsbevegelsen, idrettsorganisasjonene og deres særskilte fokus på folkeopplysning, har skapt grunnlaget vi har kunnet bygge vårt unike nordlige område på. Vi ligger i toppen av nesten alle internasjonale evalueringer. Våre tidligere generasjoner har tatt kloke valg som understreker alles rett til utdanning og kultur. Vi må tro på vitenskapens, kunstens og det sivile samfunnets kraft til å skape en felles motivasjon og vilje til å løse globale og lokale problemer.

Margrethe Zacho Haarde

Om Lene Rachel Andersen:

- författare, ekonom och futurist
- Hon har publicerat ett antal böcker
- Senast the Nordic Secret i en ny utgåva.
- 2018 var Lene en av grundarna till tankesmedjan Nordic Bildung
- Som organisationens president är hon ansvarig för Global Bildung Network, Global Bildung Day och andra nätverk och event med koppling till bildning

Lene deltog på Drakamöllans Nordiska dagar och du kan ta del av hennes sang om Twitterkontot. Texten till den hittar du på sidan 7.

Fremtidens dannelse i Norden

Av Lene Rachel Andersen

Frem mod vores konference på Nordiska Folkhögskolan i Kungälv 6-7 mars 2025, hvor vi etablerer Nordisk netværk for dannelse, arbejder vi i Nordic Bildung med to ting:

- en undersøgelse af dannelse, dens status og betydning i Norden.
- en række on-line møder, hvor vi drøfter temaer og taler med mennesker, som

kan belyse indhold og relevans af dannelse i dag.

Hvis du ikke kan vente til mars, kan du deltage i vores online-møder i november, januar og februar – mere info om Nordic Bildung Network og vores program her:

<https://www.globalbildung.net/nordic-bildung-network/>

Fortsättning från sidan 3

En arena for ...

debatt med titlen «Næringsliv uten grenser – Kan Norden bli én region for arbeid og næring?». Her deltok blant andre stortingsrepresentant Nikolai Astrup og Vipps MobilePay-sjef Rune Garborg i en samtale om hvordan

Foreningen Norden arrangerte også en debatt med titlen «Næringsliv uten grenser – Kan Norden bli én region for arbeid og næring?». Her deltok blant andre stortingsrepresentant Nikolai Astrup og Vipps MobilePay-sjef Rune Garborg i en samtale om hvordan dagens grensehindre påvirker nordisk næringsliv.

Fremtidsambisjoner for Margrethedagene

Margrethedagene har på kort tid blitt en viktig plattform for nordiske samtaler og samarbeid. Med utgangspunkt i vår felles historie og felles utfordringer, bidrar arrangementet til å bygge broer mellom politikk, kultur og samfunnsnivå i Norden. Planen er å utvide Margrethedagene til flere steder i Norden i årene som kommer, noe som vil gi flere anledninger til å utforske og styrke båndene mellom de nordiske landene.

Espen Stedje – generalsekretær for Foreningen Norden i Norge

Ina Mickos, som studerer statskunnskap og arbeider som politisk rådgiver for Ungdomens Nordiska Råd (UNR), og Dag Henrik Nygård, kirko- og kyrkogårdssjef samt presidiemedlem i UNR, deler med seg av sine insikter.

Att vara ung i Norden 2024

Ina Mickos och Dag Henrik Nygård hade på Nordiska dagarna en dialog där de diskuterade hur det är att vara ung i Norden 2024.

Mindre tid for frivillig arbete och föreningsliv

En av de brännande frågor Ina og Dag Henrik tok opp under sin presentation var vikten av ett levande föreningsliv. Många föreningar med unga medlemmar har etter pandemien svært vanskelig å engasjere aktive deltagere og man ser ett minsket engagemang i frivillig arbeid. Unga er idag ofta inriktede på sine egne studier og jobb. En viktig orsak er den økede pressen att snabbt avsluta studiene, samtidigt som stigende levnadskostnader tvinger mange att arbeta vid sidan av studiene.

En levande landsbygd viktig for de unga

De lyfte også fram vikten av att skapa en meningsfull vardag även utanför de største städerna. En levande landsbygd är avgörande for många unga, som vill känna att det finns möjlighet att flytta tillbaka hem. Detta innebär att det måste finnas jobb og ett fungerande civilsamhälle även på mindre orter.

En växande polarisering oroar men det finns också hopp

På ett övergripande plan uttryckte de sin oro over det politiska klimaret, både

lokalt, nasjonalt og internasjonelt. Hatprat, anonyme kommentarer og en økende känsla av "vi mot dem" oroar dem. De påtalte den växande polariseringen som de ser ske i samhället.

Trots dessa utmaningar ser de också hopp vi horisonten. Sommarlägret på Utøya, som samlet unga från hela Norden og Ukraina, over hela det politiska spektrumet, var en lyspunkt. Att se unga människor, med ulike åsikter, ha roligt tillsammans og lære av varandras ulikheter gav dem hopp. De opplever også att unga tas på allt større alvor, og att ungas perspektiv etterfråges i fler diskusjoner – även om det fortfarande finns arbeid kvar att göra innan unga fullt ut får delta på samme villkor som øvrige.

Unga drømmer om ett sterkere Norden

Ina og Dag Henrik avslutet sin presentation med att dela sine visjoner for framtidens Norden. De drømmer om ett nordiskt samarbeid som utvecklats från sine første steg for 70 år sedan, ett Nordiskt råd som våger gå bortom konsensus-tänkandet og ta alle delar av Norden – inklusive Grønland, Åland og Färöarna – på alvor. De betonet også vikten av

Samtalet kretsade kring de drømmer, rædslor, mål og ønskingar som præglar dagens unga.

ett samarbeid som faktisk er nordiskt og inte enbart Skandinaviens-fokuserat. De ser framfor sig en framtid utan grænshinder där det blir lika enkelt att flytta mellom nordiska länder som mellom grannkommuner.

De drømmer om ett samhälle där alle oavsett kön, religion eller politisk standpunkt, behandles med respekt. Ofta ses

Norden som en forebild nær det gæller inkludering og jæmstældhet, men det finns fortfarande mycket kvar att göra. Ina og DagHenrik avslutet med en forhoppning att næsta generation kommer att kunna se hela Norden som sitt hem.

Ina Mickos

Ina ser gjerne att alle delar av Norden blir representert på de Nordiska dagarna

Jag vill gärna dela med mig av och kommentera några av de ämnen som kom på banan i mina grupper och i informella samtal.

Varför har vi så svårt att lära oss av varandra

Många av oss som engagerar oss i nordiskt samarbete är "gränsgångare", med erfarenheter från flera nordiska länder (själv är jag svensk i Danmark). Vi har i Norden i grunden likartade samhällen, men har ofta valt olika konkreta lösningar. Det finns en enorm potential i att kunna jämföra modeller och att inspireras av och lära av varann.

Men varför ser vi så lite av detta utbyte?

En orsak kan vara, att det nordiska perspektivet och samarbetet nedvärderas som mindre intressant, och att Norden för politiker har mindre status än att operera nere i Bryssel. Det finns också rent strukturella problem, som att alla byts ut hela tiden. Med dålig kontinuitet och korta uppdrag följer kanske mindre engagemang och ansvar för, att man verkligen kommer vidare? "Generalsekreterare för Nordiska rådet ska inte vara en reträttpost" som någon formulerade det. Företagen, menade flera, är faktiskt bättre på att samarbeta nordiskt än politikerna.

Syskongnabb

Till detta kommer det djuppsykologiska problemet med "syskongnabbet". Flera gav exempel på ett närmast barnsligt trots, när det kommer till att lära av varann. Och vi känner ju tendensen att "på skoj" glädjas när det går dåligt för de nordiska grannarna.

Det spekulerades lite, om detta kunde ändras nu när Sverige inte längre fungerar så bra. Storebror- och småsyskonfasonerna kanske äntligen har en chans att smälta bort? Jag tror personligen, att detta djupt liggande syskongnabb är mer skadligt än vi ofta tror, och att vi måste jobba mot tendenserna att konkurrera och tala ner varann. Övervinner vi detta

Vad diskuterade vi?

På årets nordiska möte på Drakamöllan fick vi inte bara lyssna på intressanta debatter och panelsamtal. Vi hade också gruppdiskussioner och samtal på kors och tvärs, både i organiserad form och vid middagsbordet.

Av Eva Sommestad Holten, librettist och scenograf, København

Eva Sommestad Holten och Peter Gärdenfors deltog båda engagerat i grupparbetet som följde efter varje paneldiskussion.

kunde vi verkligen dra nytta av varandras erfarenheter och öppna oss för samarbete och en ny gemensam styrka.

Vad är det då som förenar oss?

Det är svårt att finna och definiera specifika samlande värderingar. Men kanske räcker det långt att bara säga, att vi kän-

ner oss hemma hos varann när vi möter varann ute i världen? Men något som både grupper och paneler ändå var rätt eniga om var, att föreningsliv och aktivt engagemang på basis-nivå är en nordisk modell, där man också övar sig i att hantera motsättningar och att nå gemensamma lösningar. Vi har väl alla kämpat i bostadsrättsföreningar och dito...! Jag minns också själv, hur vi inför kärnkraftsomröstningen i Sverige uppmanades att ha studiecirkel över hela landet; en slags kombination av underifrån och uppifrån.

Men, som flera i panelerna också påpekade, gäller det att leva i nuet och att ha realitetssans. Vi ska inte tro att demokrati, tillit, aktivt civilsamhälle, välfungerande institutioner och politisk förankring från botten är för evigt givna. Mycket av diskussionerna handlade om, att vi håller på att förlora ting vi varit stolta över och som har definierat Norden.

Vad är så vägen framåt, både för de nordiska samarbetet och för vår samhällsmodell i stort?

Här blev svaret, att mänskliga möten är det som driver på och skapar förändring och utveckling. Och den modell vi hade för nordiskt samarbete på 50-60-talet, då människor inom alla branscher och institutioner sågs och möttes, måste tillbaka. Ofta har det handlat om att finansiering dragits in. Vår man från länsstyrelsen påpekade, att behovet av möten även gäller på hans område.

Att stärka banden från botten är dessutom en form för säkerhetspolitik. Några

De vackra somrardagarna inbjöd till att samtalen fortsatte även utanför de mer planerade gruppdiskussionerna.

av alla miljarderna till militären skulle kanske gå till detta – att från botten bygga vänskaper, samarbete, alternativa perspektiv, tillit och språkförståelse? Också barnen behöver mötas fysiskt och möta varandras språk. Kulturområdet är också väldigt viktigt här, som bärare av värderingar och debatt. Att se varandras filmer och gilla varandras artister och författare skapar dessutom i sig själv en gemenskap.

Demokrati som ansvar

Ett annat tema var demokrati som ett ansvar för samhället, kontra demokrati som rättighet. Överfört till skolan handlar det om ansvaret att lära sig för att kunna ta sitt ansvar som medborgare, och om att gå in i ett kollektiv och respektera andra. Allt handlar inte om personlig utveckling, personlig lust och personlig rätt till ständigt flera individuella anpassningar. Jag vill själv referera till bl.a. Frankrike, där fokus ligger mer på respekt för kollektivet, och där man avtalar och skriver under på uppförandekodex.

Skola en nyckelfråga

Skolan var i det hela ett viktigt tema, och det var stor enighet om, att det är en prioritet att få den "on track" igen i hela Norden! Det handlar om att ge elever inflytande och frihet utan att tappa

kontrollen. Både Sverige och Norge har uppenbart problem med detta, att de rättigheter vi velat ge eleverna har övergått i sin motsats, där lärare trakasseras och blir avskedade om de griper in. Vi från Danmark talade oss varma för modellen med den frivilliga extra tionde klassen, gärna som efterskola (internatmodell folkhögskola), där tonåringar får komma ifatt, syssla med det dom är intresserade av och mogna och socialiseras i kollektivt boende, med klara regler men positivt anda. En nyckelinvestering!

Vad är så visionerna för Norden?

Under föreläsningar på Nordiska dagar har bl.a. Bertel Haarder och Gunnar Wetterberg lärt oss mer om förutsättningarna för och perspektiven i ett djupare nordiskt samarbete. För mig har det varit nytt, att stormakterna i vissa lägen inte har velat ha ett sådant maktblock, men just nu är det uppenbart en möjlighet. Det handlar också om, att ekonomiskt stå starkare och om ett större politiskt inflytande i världen för det vi tror på.

På det rent mänskliga planet bor vi alla i små länder som ibland kan kännas trånga, både mentalt och kulturellt. Med hela Norden som spelplats öppnas vyerna och de Nordiska Dagarna speglar denna öppning mot "syskonen" med andra perspektiv, ny inspiration och nya kontakter. ■

Dr Alan Macniven – Head of Scandinavian Studies vid University of Edinburgh tar gärna upp Norden i sin undervisning.

Bertel Haarder

I kan få min Twitter-konto, når jeg dør

Melodi: I kan få min sofacykel
Tekst: Lene Andersen

I kan få min Twitter-konto, når jeg dør
I kan få min Twitter-konto, når jeg dør
Så kan venner og familie
Gå og skriv' min sidste vilje
I kan få min Twitter-konto, når jeg dør
I kan få min LinkedIn-konto, når jeg dør
I kan få min LinkedIn-konto, når jeg dør
Der står alt, jeg har præsteret
Det' som at bli' balsameret
I kan få min LinkedIn-konto, når jeg dør
I kan få min Facebook-konto, når jeg dør
I kan få min Facebook-konto, når jeg dør
De har scannet mine vaner
Og kan vider'for' min' planer
I kan få min Facebook-konto, når jeg dør
I kan få min Tinder-konto, når jeg dør
I kan få min Tinder-konto, når jeg dør
Alle dem, jeg sa' jeg scored'
De var AI hele koret
I kan få min Tinder-konto, når jeg dør
I kan læse mine Gmails, når jeg dør
I kan læse mine Gmails, når jeg dør
Ved at snage lidt og taste
kan de spredes som min aske
I kan læse mine Gmails, når jeg dør
I kan google hvad jeg googled', når jeg dør
I kan google hvad jeg googled', når jeg dør
det jeg klikked' på forleden
gi'r mig liv i evigheden
I kan google hvad jeg googled', når jeg dør
I kan lægge mig i Skyen, når jeg dør
I kan lægge mig i Skyen, når jeg dør
Skønt jeg selv er under mulde
Kan jeg repliker's til fulde
I kan lægge mig i Skyen, når jeg dør

Toneangivende mediehus og kulturprofiler går sammen i nyt initiativ for at styrke det nordiske fællesskab

Med initiativet **NORD 55°** går en række vægtige kulturaktører og mediehus på tværs af Norden nu sammen om skabe et nyt initiativ, der skal styrke en fælles nordisk offentlighed. Der lanceres også et nyhedsbrev, der vil udkomme frekvent som optakt til et årligt tilbagevendende **NORD 55°-topmøde**, der første gang bliver afholdt i København i 2026.

NORD 55° er en sammenslutning af toneangivende nordiske kultur- og medieaktører, heriblandt mediehusene JP/Politikens Hus (DK), Amedia (NO) og Bonnier News (S). Ambitionen med initiativet er at styrke den nordiske debatkultur og skabe en ny infrastruktur for kultur og samfundsdebat på tværs af de nordiske lande. Initiativet støds af Nordisk Kulturfond. ■

Lise Bach Hansen

Nord 55° vil sætte en nordisk dagsorden i samfundsdebatten

Hvis vi i Norden bliver bedre til at tænke og debattere sammen om store samfundsspørgsmål, kan vi tage diskussionen til et helt nyt niveau.

Det er tanken bag den kommende forening Nord 55°, som har til formål at samle meningsdannere og beslutningstagere inden for kultur, medier og andre områder for at inspirere og fremme diskussioner på tværs af grænserne.

Drivkræfterne bag Nord 55° er Lise Bach Hansen, som er leder af Talks & Literature på Det Kongelige Bibliotek i København, Stig Kirk Ørskov, adm. direktør for JP/Politikens Media Group i Danmark, Hilde Sandvik, norsk journalist og blandt andet vært på radioprogrammet Norsken, svensken og dansken, og Christian Have fra Have Kommunikation & PR i Danmark. Indtil videre er projektet i sin opstartsfasen, og de arbejder på at danne en forening og skaffe midler.

Lise Bach Hansen

– Vi vil arrangere årlige møder, hvor vi inviterer og samler meningsdannere, ikke kun inden for kultur og medier, men også inden for forskning, politik og

erhvervsliv. Vi vil være med til at skabe en nordisk offentlighed, siger Lise Bach Hansen og fortsætter:

– Vi er på udkig efter gennembrud, ideer og inspiration til vores fælles fremtid, og vi ønsker at udfordre fastlåste måder at tænke på inden for socioøkonomi, klima, kunstig intelligens, ulighed og ligestilling. Der er brug for store forandringer, hvis vi skal sikre vores fælles fremtid. Derfor er vi nødt til at tænke sammen og ikke hver for sig i Norden.

Det er ikke meningen, at møderne skal være store og folkelige, men at de udvalgte gæster skal lære hinanden og hinandens interesser at kende, så de kan bringe et nordisk perspektiv ind i den

offentlige debat på hjemmefronten.

– Vi har så meget til fælles, hele samfundsmødelen er bygget op på samme måde i de nordiske lande. Vi har velfærdssamfund med en høj grad af lighed, hvor næsten alle har mulighed for at få et så godt udgangspunkt som muligt. Bare sådan noget som at skoler og uddannelser – også de videregående – er gratis, siger Lise Bach Hansen, som mener, at spørgsmålet om at værne om samfundet og selve demokratiet med fordel kan løftes i hele Norden.

– Den nordiske model er unik i forhold til borgernes velfærd.

– Når vi taler om forsvarssamarbejde, hvad er det vi skal forsvare? Jeg synes, vi

skal forsvare, at vi lever et bæredygtigt liv i Norden, men hvad er det bæredygtige liv? Vi har for eksempel de samme udfordringer omkring digitalisering, med de digitale ekkorum, som mange mennesker befinder sig i – hvad betyder det for demokratiet? spørger hun og vender tilbage til det, hun ser som Nord55°'s kernepunkt, nemlig værdien af at kunne tale med sine ligesindede. – Hvorfor skulle vi diskutere det med andre?

Interviewet blev oprindeligt offentliggjort i Øresundsinstututets analyse af samarbejdet på tværs af Øresund – State of the Region.

(News Øresund – Anna Palmehag)

Bilder på omslaget – Bertel Haarder i samtale med sin hustru Birgitteoch Henrik Køber, Drakamöllans Vänner för Kultur och Vetenskap. Lise Bach Hansen och Margrethe Haarde (som också hjälpt oss med tidningens texter).

I redationen för Nordisk Bulletin:

Redaktörer: Margrethe Zacho Haarde – norsk journalist med Köpenhamn som bas. Hon skriver bl.a. för Aftenposten och Dagens Næringsliv och Ingalill Thorsell samt gästskribenter. Fotograf: Erik Karlsson, Kjøge.

Layout och original: Ulla Cronvall.

DRAKAMÖLLAN
NORDISKT FORUM
FÖR KULTUR OCH
VETENSKAP

DEN IDEELLA FÖRENINGEN

Drakamöllans Vänner för
KULTUR & VETENSKAP

www.drakamollan.com/
drakamollans-vanner

De Nordiska dagarna genomförs på Drakamöllan Gärdshotell i samarbete med Drakamöllan Nordiskt Forum för Kultur och Vetenskap, Föreningen Norden och Drakamöllans Vänner för Kultur och Vetenskap.

www.nordisktforum.com

Drakamöllans väg 108, 297 95 Degeberga. Telefon 044 - 35 10 16. info@drakamollan.com